

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ ŽEMĖS NAUDOJIMO SĄLYGŲ
ĮSTATYMO NR. XIII-2166
2, 16, 20, 21, 22, 24, 25, 28, 31, 35, 36, 37, 40, 42, 43, 46, 48, 49, 53, 60, 65, 66, 67, 73, 74, 75, 79,
80, 92, 93, 94, 98, 99, 100, 104, 106, 108, 124, 134, 139 STRAIPSNIŲ IR V SKYRIAUS
ŠEŠTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS
RESPUBLIKOS GELEŽINKELIŲ TRANSPORTO KODEKSO 19 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Įvertinus galiojančio teisinio reguliavimo taikymo procesus, atsižvelgus į suinteresuotos visuomenės ir institucijų pasiūlymus, siekiant teisinio reguliavimo aiškumo ir apibrėžtumo koordinuojant aplinkos politikos įgyvendinimą parengtas Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Nr. XIII-2166 2, 16, 20, 21, 22, 24, 25, 28, 31, 35, 36, 37, 40, 42, 43, 46, 48, 49, 53, 60, 65, 66, 67, 73, 74, 75, 79, 80, 92, 93, 94, 98, 99, 100, 104, 106, 108, 124, 134, 139 straipsnių ir V skyriaus šeštojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – SŽNSĮ projektas).

SŽNSĮ projektą parengti paskatinusios priežastys: visuomenė suinteresuota, kad ūkinės ir (ar) kitokios veiklos apribojimai būtų proporcingi, atitiktų aplinkos apsaugos tikslus ir skatintų darnų teritorijų vystymą. Siekiant spręsti teisinio reguliavimo problemas, parengtas *SŽNSĮ projektas, kurio tikslas* – kuo labiau suderinti visuomenės ir ūkio subjektų interesus dėl biologinės įvairovės išsaugojimo, žemės naudojimo, ūkinės veiklos vykdymo galimybių, aiškiau reglamentuoti specialiųjų žemės naudojimo sąlygas ir nuostatas, susijusias su šių sąlygų taikymu.

SŽNSĮ projekto uždaviniai:

- atsižvelgus į galimą riziką, mažinti Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme (toliau – SŽNSĮ) nustatytus ūkinės ir (ar) kitokios veiklos apribojimus;
- pagal galimybes mažinti SŽNSĮ nurodytų teritorijų dydžius, atsižvelgus į praktikoje iškilusį poreikį – įtvirtinti naujas SŽNSĮ nurodytas teritorijas;
- mažinti urbanistinės plėtros galimybes paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose;
- numatyti priemones, užtikrinančias kultūrinių rezervatų apsaugą, kraštovaizdžio vientisumą kultūriniuose draustiniuose, sudarančias sąlygas dvarų nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojams išsaugoti dvarų paveldo objektų teritorijų vientisumą;
- siekiant teisinio aiškumo ir suderinti teisės aktuose vartojamas sąvokas, patikslinti kai kurias SŽNSĮ nuostatas.

Siekiant suderinti teisės aktus, kartu teikiamas Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodekso 19 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Aplinkos ministerija kartu su Energetikos ministerija, Kultūros ministerija, Susisiekimo ministerija ir Žemės ūkio ministerija.

Projektą rengė Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos politikos grupė (grupės vadovas Algirdas Klimavičius, tel. +370 686 17 295, el. p. algirdas.klimavicius@am.lt, vyresnioji patarėja

Justina Čunderova, tel. +370 695 43 220, el. p. justina.cunderova@am.lt; Taršos prevencijos politikos grupė (grupės vadovas Vitalijus Auglys, tel. +370 686 46 087, el. p. vitalijus.auglys@am.lt, vyresnioji patarėja Donata Pipiraitė-Vališkienė, tel. +370 687 25 786, el. p. donata.valiskiene@am.lt, patarėja Valentina Tuskenytė, tel. +370 695 86 821, el. p. valentina.tuskenyte@am.lt, patarėja Tatjana Zabulienė, tel. +370 695 34 215, el. p. tatjana.zabuliene@am.lt; patarėjas Kastytis Gedminas, tel. +370 618 30134, el. p. kastytis.gedminas@am.lt; Žemės ir teritorijų planavimo politikos grupė (vyresnioji patarėja, vykdanči grupės vadovo funkcijas, Algė Staniūnaitė-Tonkich, tel. +370 695 17731, el. p. alge.staniunaite-tonkich@am.lt, vyresnioji patarėja Rūta Brazdžiūnienė, tel. +370 616 55061, el. p. ruta.brazdziuniene@am.lt; Energetikos ministerijos Energetinio saugumo grupė (grupės vadovas Dainius Bražiūnas, tel. +370 699 07 102, el. p. dainius.braziunas@enmin.lt, patarėja Giedrė Šeškevičienė, tel. +370 602 46 864, el. p. giedre.seskeviciene@enmin.lt; Kultūros ministerijos Kultūros paveldo politikos grupė (patarėjas Gintaras Džiovenas, tel. +370 608 46 011, el. p. gintaras.dziovenas@lkm.lt); Susisiekimo ministerijos Infrastruktūros plėtros grupė (patarėja Asta Balevičiūtė, tel. +370 660 31985, el. p. asta.baleviciute@sumin.lt); Žemės ūkio ministerijos Melioracijos, žemės ūkio žemės ir infrastruktūros departamento Melioracijos ir infrastruktūros skyrius (vyriausioji specialistė Loreta Grigaitienė, tel. +370 620 41 285, el. p. loreta.grigaitiene@zum.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Išnagrinėjus pagal nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojusį specialiųjų žemės naudojimo sąlygų teisinį reguliavimą vykstančių procesų praktiką, nustatytos pagrindinės keičiamo įstatymo spragos, kurias SŽNSĮ projektu siekiama ištaisyti (kartu su siūlomais redakcinio pobūdžio patikslinimais).

Dėl SŽNSĮ projektu siūlomų sąvokų

SŽNSĮ 2 straipsnyje nėra sąvokų „požeminio vandens vandenvietė“, „dvaro sodyba“. Šio straipsnio 31 dalies „požeminio vandens vandenvietės taršos apribojimo juostos“ sąvokoje nurodytas konkretus juostos dydis, kuris ne visada būtinai, todėl trūksta reglamentavimo, numatančio, kad požeminio vandens vandenvietės taršos apribojimo juostos dydis galėtų būti apskaičiuojamas.

Dėl sąvokų, nesuderintų su kituose teisės aktuose vartojamomis sąvokomis

SŽNSĮ naudojamos sąvokos „želdiniai“, „trašos“, „cheminiai preparatai“ nebeatitinka kitais įstatymais (Lietuvos Respublikos želdynų įstatymu, Lietuvos Respublikos tręšiamųjų produktų įstatymu, Lietuvos Respublikos cheminių medžiagų ir cheminių mišinių įstatymu) pakeistų sąvokų. Pvz., 16 straipsnio 1 dalies 5 punkte, 25 straipsnio 2 dalies 6 punkte, 28 straipsnio 1 dalies 7 punkte ir šio straipsnio 2 dalies 19 punkte, 31 straipsnio 1 dalies 4 punkte, 37 straipsnio 2 dalyje, 40 straipsnio 2 dalyje, 43 straipsnio 2 dalies 2 punkte, 46 straipsnio 1 dalies 7 punkte, 49 straipsnio 1 dalies 3 punkte, 53 straipsnio 2 dalies 7 punkte, 134 straipsnio 1 dalies 2 punkte, 139 straipsnio 1 dalies 3 punkte įtvirtintas draudimas (negavus atitinkamo pritarimo (derinimo) projektui ar numatomi veiklai) sodinti želdinius ir numatyta išimtis žoliniam augalams, nors pasikeitusios Želdynų įstatymo nuostatos žolinių augalų sodinimo nebereguliuoja. 92 straipsnio 2 dalies 4 punkto formuluotė, skirta reguliuoti veiklą melioruotoje žemėje, nesuderinta su Lietuvos Respublikos vandens įstatymo nuostatomis.

Dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų valstybiniuose rezervatuose ir jų buferinėse apsaugos zonose, kultūros paveldo objektų teritorijose, kultūros paveldo vietovėse ir (ar) jų apsaugos zonose, kultūriniuose draustiniuose

60 straipsnyje nėra įtvirtintos įstatyminės normos, draudžiančios dalyti ir (ar) atidalyti Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registre registruotų ir viešajam pažinimui ir naudojimui saugomų dvarų sodybų teritorijas, jau turint jas nuosavybėje.

65 straipsnio 2 dalies 2 punkte nėra išimties veiklos draudimui lankymosi rezervatuose mokslo tiriamaisiais, mokamaisiais ir pažintiniais tikslais.

V skyriaus šeštajame skirsnyje nėra nuorodos į valstybinių kultūrinių rezervatų buferines apsaugos zonas, todėl 66 straipsnyje nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos taikomos tik valstybinių gamtinių rezervatų buferinėse apsaugos zonose.

67 straipsnyje nėra nustatyto draudimo laikyti ir naudoti apgyvendinimui, nakvynei, maitinimui vagonėlius ar kitus kilnojamuosius objektus.

Dėl SŽNSĮ nurodytų teritorijų ir jų dydžių

20 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytos šios geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonos: viešosios geležinkelių infrastruktūros kelių ir jų įrenginių; privažiuojamųjų geležinkelio kelių ir jų įrenginių bei siaurųjų geležinkelių (600 mm ir 750 mm pločio vėžės) ir jų įrenginių. Į šį sąrašą neįtraukta atskira geležinkelio kelio kategorija – geležinkelių paslaugų įrenginiams priskiriami geležinkelio keliai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodekso 30¹ straipsniu, geležinkelių paslaugų įrenginiams priskiriami kaupiamieji kelynai, postovio ir kiti geležinkelio stočių keliai. Šiems geležinkelio keliams, kaip ir kitiems, nurodytiems 20 straipsnio 1 dalies 1 punkte, reikalingos šių objektų ar veiklos prie jų apsaugą nuo neigiamų veiksnių ar poveikio nustatančios priemonės – draudimas nustatyta tvarka negavus pritarimo statyti statinius, inžinerinius tinklus, sodinti želdinius, vykdyti kasybos darbus ir t.t. Šios nuostatos nėra 21 straipsnyje.

22 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad viešosios geležinkelių infrastruktūros kelių ir jų įrenginių apsaugos zonose, patenkančiose į miestuose esančių geležinkelio stočių užimamus žemės sklypus ar jų dalis (jeigu geležinkelio stotis užima ne visą žemės sklypą), ne arčiau kaip 10 metrų abipus kraštinių geležinkelio kelių ašių ir ne arčiau kaip 5 metrai iki geležinkelio statinio (geležinkelio kelio ir jo priklausinių), Statybos įstatyme, Teritorijų planavimo įstatyme ar susisiekimo ministro nustatyta tvarka negavus viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojo pritarimo (derinimo) projektui ar numatomi veiksmai, draudžiama statyti ir (ar) rekonstruoti pastatus (jeigu rekonstravimo metu didėja pastato išorės matmenys), nesusijusius su geležinkelių transporto veikla. Darytina išvada, kad šios nuostatos taikymo teritorija (apsaugos zonos dalis, kurioje gavus pritarimą būtų galima statyti ne geležinkelių transporto paskirties pastatus) apibrėžiama žemės sklypu ar jo dalimi, kuriame yra geležinkelio stotis. Pagal Geležinkelių transporto kodekso 23¹ straipsnio 1 dalį viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojas valdo tik viešosios geležinkelių infrastruktūros objektų ar Lietuvos valstybei nuosavybės teise priklausančių geležinkelių paslaugų įrenginių užimamą žemę. Vilniaus geležinkelio stoties aplinkos pertvarkymą, kuriam suteiktas regioninės svarbos projekto statusas, planuojama įgyvendinti pasitelkiant konkurso metu atrinktus investuotojus. Tuo pagrindu investuotojai turės galimybę ne aukciono būdu sudaryti valstybinės žemės nuomos sutartis (Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 9 straipsnio 6 dalies 3 punktas), tačiau nuomotojas tokiu atveju pagal galiojantį reguliavimą būtų Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos. Todėl pertvarkos eigoje žemės plotas, kuris planuojamas suteikti kitam naudotojui ir kuriame planuojama statyti ne geležinkelių transporto paskirties pastatą, turėtų būti atskirtas į atskirą žemės sklypą ar jo dalį. Atskyrus tokį vystymui paskirtą žemės plotą nuo geležinkelio stoties žemės sklypo, nebegalios minėta SŽNSĮ 22 straipsnio 3 dalyje nurodyta išimtis, nes geležinkelio stotis liks kitame žemės sklype ar jo dalyje.

24 straipsnio 3 dalyje nustatytas toks požeminių kabelių apsaugos zonos dydis: „<...> išilgai požeminių kabelių linijos esanti žemės juosta, kurios ribos yra po vieną metrą į abi puses nuo šios linijos, vanduo virš jos ir žemė po šia juosta <...>“, t. y. požeminių kabelių linijos apsaugos zonos ribos nustatytos neatsižvelgus į šių linijų įtampą. To paties straipsnio 1 dalyje 24 nurodyta konkreti oro linijų įtampa, bet nenustatytas tokių oro linijų įtampos diapazonas.

42 straipsnio 3 dalies formuluoţėje numatyta: „Magistralinių vamzdynų, kurių skersmuo yra 400 milimetrų ir didesnis, apsaugos zona – išilgai vamzdyno trasos esanti ţemės juosta, kurios ribos yra po 10 metrų į abi puses nuo vamzdyno ašies, po šia juosta esanti ţemė bei vanduo virš šios juostos“. Manytina, kad formuluojant 42 straipsnio 3 dalį turėta mintyje tiek vandentiekio, tiek buitinių ir paviršinių nuotekų tinklus, priklausomai nuo jų skersmens. Statybos techniniu reglamente STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ 9.3. punkte apibrėţta, kad „vandentiekio tinklai – magistraliniai, skirstomieji ir įvadiniai tinklų vamzdynai šaltam ir karštam vandeniui tiekti, arteziniai šuliniai, hidrantai, rezervuarai, vandentiekio bokštai, giluminiai vandentiekio gręţiniai, kurie yra statiniai, kiti inţineriniai statiniai“, 9.5 punkte – „nuotekų šalinimo tinklai – nuotekų surinkimo tinklai (nuotekų šalinimo kolektoriai, nuotekų rinktuvai, nuotekų tinklų išvadai), nuotekų slėginiai tinklai, drenaţo tinklai ir kiti“. Atsiţvelgus į tai, kad nuotekų (tiek buitinių, tiek paviršinių) tinklai jokiuose teisės aktuose nėra įvardinami kaip magistraliniai, praktikoje gali būti daroma išvada, kad SŽNSĮ 42 straipsnio 3 dalyje numatyta apsaugos zona nuotekų tinklams nenustatoma.

Toks teisinio reguliavimo taikymas paţeistų ne tik geriamojo vandens tiekėjo, paviršinių ir buitinių nuotekų tvarkytojo teises (būtų eliminuojama galimybė tinkamai priţiūrėti ir eksploatuoti buitinių ir paviršinių nuotekų tinklus – jie liktų be apsaugos zonos, ant jų galėtų būti statomi pastatai ir pan.), bet ir viešąjį interesą, visuomenės teisę į švarią aplinką, nes, vadovaujantis SŽNSĮ nuostatomis, nuotekų tinklų apsaugos zonos skirtos šių tinklų apsaugai ir riboja avarių juose galimybę.

Įvertinus 42 straipsnio nuostatų taikymo praktiką, darytina išvada, kad SŽNSĮ nurodyti minėtų apsaugos zonų dydţiai daţnu atveju pertekliniai ir ne visada būtini, sukuria geriamojo vandens tiekėjui, paviršinių ir buitinių nuotekų tvarkytojui per didelę naštą dėl šių priežasčių:

- dėl nuostolių, patiriamų dėl specialiųjų ţemės naudojimo sąlygų taikymo šiose teritorijose, mokamos kompensacijos, todėl minėtų apsaugos zonų dydţiai turi būti proporcingi;

- vandentiekio ir buitinių bei paviršinių nuotekų tinklai tiesiami (remontuojami) urbanizuotose teritorijose. Tai reiškia, kad šių teritorijų uţstatymo tankis yra didelis ir sunku atrasti dar neuţstatytą sklypą, kad būtų galima nustatyti apsaugos zoną 10 metrų į abi puses nuo vamzdyno ašies. Dėl šios prieţasties daţnu atveju neįmanoma įgyvendinti galiojančio teisinio reguliavimo.

48 straipsnyje nustatyti šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonų dydţiai – 5 metrai nuo atitinkamų statinių ir (ar) įrenginių. Vystantis technologijoms ir siekiant maţinti ūkinės ir (ar) kitokios veiklos apribojimų mastą, atsiranda galimybė keisti nustatytus dydţius.

93 straipsnio 1 dalyje apibrėţta melioracijos griovio apsaugos zona, bet trūksta išimties melioracijos griovių apsaugos zonų dydţiui miško ţemėje.

124 straipsnyje įtvirtinta, kad apsaugos zonos nustatomos visiems gruntiniams geodeziniais ţenklams neatsiţvelgus į jų tikslumo klases.

Dėl SŽNSĮ nustatytų specialiųjų ţemės naudojimo sąlygų

25 straipsnio 2 dalies 12 punkte nurodyta, kad elektros tinklų apsaugos zonose „<...> energetikos ministro nustatyta tvarka negavus elektros tinklų savininko ar valdytojo pritarimo (derinimo) projektui ar numatomai veiklai, draudžiama nuleisti inkarus, plaukti su nuleistais inkarais ir kitais dugną siekiančiais įrankiais povandeninių kabelių linijų apsaugos zonose“, bet nėra draudimo plaukti vandens transporto priemonėmis, kai jų aukštis nuo vandens transporto grimzlės lygio vandens paviršiuje iki aukščiausio jos taško yra didesnis nei oro linijos aukštis.

94 straipsnyje yra draudimas melioracijos statinių apsaugos zonose sodinti medţius visoje melioracijos statinių apsaugos zonoje, bet, siekiant išsaugoti biologinę įvairovę, turėtų būti numatyta galimybė juos sodinti arčiau. Taip pat nėra nustatyto draudimo tverti tvorą, įveisiama želdiniais, medžių ir krūmų liekanomis kliudyti technikai remontuoti ar rekonstruoti melioracijos statinius.

98 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytas draudimas paviršiniuose vandens telkiniuose įrengti salas ir atviras sąvartas, bet trūksta išimties įrengti salas, kai jų įrengimas yra numatytas saugomų teritorijų planavimo dokumentuose ir saugomų rūšių apsaugos planuose, o įrengti atviras sąvartas – kai jos nustatyta tvarka įrengiamos vykdant vandens kelių valymo ir gilimo darbus.

99 straipsnio 1 dalies 11 punkte trūksta išimties paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose važiuoti motorinėmis transporto priemonėmis ir jas statyti arčiau kaip 25 m nuo vandens telkinio kranto, kai vykdomi Žemės gelmių registre užregistruoti žemės gelmių tiesioginiai tyrimo darbai, požeminio vandens arba naudingųjų iškasenų gavyba, nes šiuo metu SŽNSĮ 100 straipsnio 4 dalies b punkto nuostatos paviršinio telkinio apsaugos juostoje leidžia statyti požeminio vandens vandenvietes, bet 99 straipsnio – draudžia iki tokios vietos privažiuoti motorinėmis transporto priemonėmis, todėl šį prieštaravimą reikia panaikinti. Trūksta draudimo arti dirvų statesniuose kaip 15 laipsnių šlaituose ir mažesniu negu 1 metras atstumu nuo šlaito viršutinės briaunos.

100 straipsnyje nėra draudimų vykdyti pagrindinius plynuosius ir atvejinius miško kirtimus vandens telkinių pakrantės apsaugos juostoje, nėra numatytos išimties naudoti cheminius augalų apsaugos produktus invazinių augalų naikinimui (ši išimtis būtina norint suvaldyti invazinių augalų plitimą). Šio straipsnio 5 dalyje trūksta išimties vykdyti žemės darbus, keisti kranto liniją, reljefą ir žemės paviršių, kai atliekami užterštų teritorijų tyrimo ir tvarkymo darbai ar likviduojamos avarijos pasekmės, nustatyta tvarka vykdomi paviršinių vandens telkinių dugno valymo ir gilinimo darbai. Būtina patikslinti esamą teisinį reguliavimą ir numatyti, kad, jeigu paviršinių vandens telkinių pakrantės užterštos, jų apsaugos juostose būtų sudarytos sąlygos atlikti tyrimus ir, nustačius taršą, užterštos teritorijos tvarkymo darbus, kad tarša nepatektų į paviršinius vandens telkinius.

104 straipsnyje pagal potvynių grėsmės tikimybes nustatyti apribojimai statinių statybai ir (ar) įrenginių įrengimui potvynių grėsmės teritorijose, atsižvelgus į statinių paskirtį ir juose vykdomą veiklą. Vadovaujantis 104 straipsnio 1 dalimi, didelės tikimybės potvynių grėsmės teritorijose draudžiama „statyti statinius ir įrengti įrenginius, išskyrus sodybos statinius esamose sodybose, hidrotechninius statinius, inžinerinius tinklus ir susisiektimo komunikacijas, aplinkos tyrimų ir stebėjimų įrenginius, kai jie apsaugoti nuo potvynių“, bet nėra išimties kitiems pastatams, kuriuos būtų galima statyti, įgyvendinus savivaldybės ar vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų potvynių valdymo sprendinius.

106 straipsnyje, be kitų apribojimų, taikomų vandenviečių apsaugos zonose, draudžiama „<...> gaminti, naudoti ir sandėliuoti pavojingas chemines medžiagas ir preparatus, išskyrus naudojamus geriamajam vandeniui ruošti <...>“. Draudimas taikomas nepriklausomai nuo cheminės medžiagos ar preparato (mišinio) pavojingumo pobūdžio, nors ne visos klasifikuojamos kaip pavojingos cheminės medžiagos ir preparatai (mišiniai) kelia vienodą cheminės taršos riziką požeminio vandens vandenvietėms.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siūlomos naujos sąvokos ir SŽNSĮ įtvirtintų sąvokų pakeitimai

SŽNSĮ projektu siūloma 2 straipsnį papildyti nauja sąvoka „dvaro sodyba“. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos teisinius pagrindus nustatantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas neapibrėžia „dvaro sodybos“ sąvokos, Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatyme naudojamas terminas „buvusios dvaro sodybos“, o Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme – „istoriniai dvaro sodybos statiniai“. Atsižvelgus į tai ir siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, tikslinga naudoti Terminų banko aprobuotą sąvoką „dvaro sodyba“, kuri savo turiniu apimtų ir sąvokas „buvusių dvaro sodybų“ bei „istorinės dvaro sodybos statiniai“, naudojamas

Žemės reformos ir Saugomų teritorijų įstatymuose. Pabrėžtina, kad Kultūros vertybių registre esantys kultūros paveldo objektai, susiję su dvaro sodybomis, turi pavadinimą, susijusį su vardiniu dvaro pavadinimu be prieš tai esančių žodžių „buvusių“ ar „istorinis“ (pvz., Abromiškių dvaro sodyba, Taujėnų dvaro sodyba, Žeimių dvaro sodyba ir kt.). Taip pat pažymėtina, kad pagal siūlomas naujas SŽNSĮ 60 straipsnio nuostatas specialiosios žemės naudojimo sąlygos, nustatytos šiame straipsnyje, būtų taikomos tik Kultūros vertybių registre registruotų ir viešajam pažinimui ir naudojimui saugomų dvarų sodybų teritorijose.

SŽNSĮ projektu siūloma 2 straipsnį papildyti nauja sąvoka „požeminio vandens vandenvietė“. Dabar ši sąvoka apibrėžta Saugomų teritorijų įstatymo galiojančioje redakcijoje, o požeminio vandens vandenviečių apsaugos reikalavimai ir veiklos draudimai nustatyti SŽNSĮ, todėl siekiant teisinio aiškumo siūloma sąvoką „požeminio vandens vandenvietė“ įtvirtinti SŽNSĮ 2 straipsnyje. Taip pat siūloma patikslinti 2 straipsnio 31 dalyje nustatytą „požeminio vandens vandenvietės taršos apribojimo juostos“ sąvoką įvertinus Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2022-04-01 įsakymu Nr. 1-135 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudarytos ekspertų tarpinstitucinės darbo grupės (toliau – darbo grupė) pasiūlymą nustatyti, kad požeminio vandens vandenvietės taršos apribojimo juosta (toliau – taršos apribojimo juosta) I grupės vandenvietėms, kurių vanduo naudojamas geriamojo vandens viešajam tiekimui, ir visoms II grupės vandenvietėms, išgaunančioms nuo 10 iki 100 m³ per parą požeminio vandens, galėtų būti arba apskaičiuojama taikant požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos 2-osios juostos apskaičiavimo principą, arba, vadovaujantis galiojančiu reglamentavimu, nustatoma 50 m dydžio. Darbo grupės nariai (tarp jų Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos specialistai) atliko skaičiavimus, kurių pagrindu nustatė, kad 50 m dydžio taršos apribojimo juosta tikslinga nustatyti tik tada, kai išgaunamas didesnis, artėjantis lik 100 m³/p, požeminio vandens kiekis. Kai išgaunamas mažesnis, artimesnis 10 m³/p, požeminio vandens kiekis, daugeliu atvejų efektyviai išteklių apsaugai pakanka mažesnės juostos, kurios tikslus dydis kiekvienu konkrečiu atveju būtų apskaičiuojamas. Svarbu pažymėti, kad šiuo pakeitimu nebūtų sumažinta išteklių apsauga – vadovaujantis skaičiavimais, apsaugos zona būtų nustatoma tokio dydžio, koks optimaliausias išgaunant konkrečius išteklius. Siekiant nustatyti naują taršos apribojimo juostos apskaičiavimo būdą, reikia pakeisti taršos apribojimo juostos apibrėžtį ir atitinkamai patikslinti Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. gruodžio 14 d. įsakymo Nr. D1-912 „Dėl Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, SŽNSĮ projektu siūloma tikslinti 2 straipsnio 31 dalį ir nustatyti, kad požeminio vandens vandenvietės taršos apribojimo juosta gali būti nustatoma aplink visas požeminio vandens vandenvietes, iš kurių išgaunamas gėlas požeminis vanduo.

Siekiant aiškumo, SŽNSĮ projektu siūloma patikslinti 2 straipsnio 23 dalyje įtvirtintą sąvoką „natūralios pievos ir ganyklos“ ir išbraukti klaidinantį perteklinį apibūdinimą „nesausinami“.

Dėl pasiūlymų suderinti SŽNSĮ įtvirtintas sąvokas ir nuostatas su kituose teisės aktuose vartojamomis sąvokomis ir nuostatomis

Siūloma tikslinti 16 straipsnio 1 dalies 5 punktą, 25 straipsnio 2 dalies 6 punktą, 28 straipsnio 1 dalies 7 punktą ir šio straipsnio 2 dalies 19 punktą, 31 straipsnio 1 dalies 4 punktą, 37 straipsnio 2 punktą, 40 straipsnio 2 punktą, 43 straipsnio 2 dalies 2 punktą, 46 straipsnio 1 dalies 7 punktą, 49 straipsnio 1 dalies 3 punktą, 53 straipsnio 2 dalies 7 punktą, 134 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir 139 straipsnio 1 dalies 3 punktą atsisakant juose įtvirtintos išimties žoliniam augalams, nes pagal galiojančią Želdynų įstatymą žoliniai augalai želdiniams nepriskiriami. Taip pat siūloma atsisakyti draudimo auginti želdinius. Šiuo pakeitimu siūloma spręsti problemą – skirtingą inžinerinės infrastruktūros objektų apsaugos zonoms taikomų specialiųjų žemės naudojimo sąlygų

interpretavimą. Nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojusiame SŽNSĮ nustatytas reikalavimas, draudžiantis sodinti, auginti želdinius atitinkamose apsaugos zonose be išlygų arba negavus infrastruktūros objekto valdytojo pritarimo. SŽNSĮ projekto rengėjų nuomone, draudimas auginti želdinius yra nelogiškas ir gali sukelti teisinių pasekmių dėl skirtingo interpretavimo. Po SŽNSĮ įsigaliojimo (nesilaikant įstatymo nuostatų) pasodinti želdiniai neteisėti, todėl draudimas auginti yra perteklinis. Atkreiptinas dėmesys, kad draudimas auginti želdinius praktikoje dažnai klaidingai interpretuojamas kaip paskata šalinti visus želdinius, augusius iki SŽNSĮ įsigaliojimo ir (ar) iki atitinkamų inžinerinės infrastruktūros apsaugos zonų nustatymo. Toks interpretavimas kelia grėsmę teisiškai nevaržomam pertekliniam medžių, įskaitant vertingus brandžius medžius, šalinimui iš visų apsaugos zonų be pagrindo, ar jie realiai kelia pavojų infrastruktūros objektų eksploatavimui ar saugumui.

Siekiant teisinio aiškumo, SŽNSĮ projektu siūloma patikslinti 80 straipsnio 7 dalį ir 106 straipsnio 5 dalies 1 punktą suderinant vartojamas sąvokas su Cheminių medžiagų ir cheminių mišinių įstatyme apibrėžtomis sąvokomis.

92 straipsnio 2 dalies 4 punktą siūloma patikslinti nurodant, kad melioruotoje žemėje „Statybos įstatyme ar žemės ūkio ministro nustatyta tvarka negavus savivaldybės administracijos pritarimo projektui ar numatomai veiklai“ draudžiama įrengti *nepratekantį* dirbtiną vandens telkinį, t. y. suderinti Lietuvos Respublikos vandens įstatymo 3 straipsnio 9 dalies ir SŽNSĮ nuostatas. 92 straipsnio 2 dalies 5 punktą siūloma patikslinti siekiant jo nuostatas suderinti su Lietuvos Respublikos miškų įstatymo nuostatomis.

Dėl pasiūlymų specialiųjų žemės naudojimo sąlygų teisiniam reguliavimui valstybiniuose rezervatuose ir jų buferinėse apsaugos zonose, kultūros paveldo objektų teritorijose, kultūros paveldo vietovėse ir (ar) jų apsaugos zonose, kultūriniuose draustiniuose – viešojo intereso tikslais nustatomose teritorijose

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2014 m. balandžio 30 d. valstybinio audito ataskaitos Nr. VA-P-50-2-4 „Dvarų nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimas“ (toliau – Valstybės kontrolės ataskaita) rekomendacijų įgyvendinimo plano 5 priemonę „Numatyti priemones, sudarančias sąlygas dvarų nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojams išsaugoti dvarų paveldo objektų teritorijų vientisumą“, SŽNSĮ projektu siūloma 60 straipsnio „Specialiosios žemės naudojimo sąlygos kultūros paveldo objektų teritorijose, kultūros paveldo vietovėse ir (ar) jų apsaugos zonose“ 3 dalį papildyti 5 punktu ir įtvirtinti įstatyminę normą, draudžiančią Kultūros vertybių registre registruotų ir viešajam pažinimui ir naudojimui saugomų dvarų sodybų (pagal Terminų banko aprobuotą sąvoką „*dvarų sodybos*“) teritorijas ir jose esančius sklypus padalyti ir (ar) atidalyti į du ar daugiau žemės sklypų, išskyrus Žemės reformos įstatyme ir kituose įstatymuose nustatytus atvejus. Toks teisinis reguliavimas atlieps viešąjį interesą ir sudarys sąlygas dvarų sodybų nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojams išsaugoti saugomų kultūros paveldo objektų (dvarų sodybų) teritorijų vientisumą (siūloma palikti išimtį tik tais atvejais, kurie yra ar bus nustatyti kituose įstatymuose).

Jeigu dėl siūlomo 60 straipsnio pakeitimo būtų kreiptasi dėl nuostolių, patirtų taikant šias SŽNSĮ projektu siūlomas naujas specialiąsias žemės naudojimo sąlygas (pradėti rengti atitinkami projektai turės būti baigiami rengti pagal SŽNSĮ projekto nuostatas), šie nuostoliai būtų kompensuojami iš Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai skirtų asignavimų, vadovaujantis SŽNSĮ 13 straipsnio nuostatomis.

SŽNSĮ projektu siūloma SŽNSĮ V skyriaus šeštojo skirsnio pavadinime ir 66 straipsnyje išbraukti žodį „gamtinių“ ir įtvirtinti įstatyminę normą, nustatančią, kad 66 straipsnyje nurodytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos taikomos visų valstybinių rezervatų buferinės apsaugos zonose. Dabar SŽNSĮ 66 straipsnyje nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos taikomos tik valstybinių gamtinių rezervatų buferinėse apsaugos zonose, todėl SŽNSĮ projektu siūloma pakeisti

66 straipsnį taip, kad jame nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos būtų taikomos visų, t. y. tiek valstybinių gamtinių, tiek ir valstybinių kultūrinių rezervatų buferinėse apsaugos zonose. Pažymėtina, kad šiuo metu Lietuvoje yra tik Valstybinis Kernavės kultūrinis rezervatas, įsteigtas Kernavės archeologinės vietovės (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 37320) apsaugai, kuriam Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. birželio 20 d. nutarimu Nr. IX-982 „Dėl Valstybinio Kernavės archeologijos ir istorijos muziejaus-rezervato statuso pakeitimo, Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato ribų ir buferinės apsaugos zonos ribų pakeitimo ir ribų plano patvirtinimo“ nustatyta buferinės apsaugos zona. Šios saugomos kultūros paveldo vietovės apsaugos zonoje esantiems žemės sklypams taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, nustatytos SŽNSĮ 60 straipsnyje. Siekiant teisinio reglamentavimo aiškumo ir nuoseklumo, būtina patikslinti SŽNSĮ 66 straipsnį ir jame nustatyti, kad šiame straipsnyje nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos taikomos ne tik valstybinių gamtinių, bet ir kultūrinių rezervatų buferinės apsaugos zonose. Tokiu teisiniu reguliavimu bus užtikrinama valstybinių kultūrinių rezervatų apsauga. Priėmus projektą, nauji ūkinės ir (ar) kitokios veiklos apribojimai į Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato buferinės apsaugos zoną patenkantiems žemės sklypams, iš esmės, nebus nustatyti, todėl papildomų valstybės biudžeto lėšų kompensacijoms išmokėti nereikės.

SŽNSĮ projektu 67 straipsnio „Specialiosios žemės naudojimo sąlygos kultūriniuose draustiniuose“ 1 dalį siūloma papildyti nauju 8 punktu ir įtvirtinti draudimą laikyti ir naudoti apgyvendinimui, nakvynei, maitinimui vagonėlius ar kitus šiame punkte nurodytai paskirčiai naudojamus kilnojamuosius objektus, nes pastebėta, kad tokio apribojimo nebuvimas skatina išvardintų kilnojamųjų objektų atsiradimą valstybiniuose parkuose esančiuose kultūriniuose draustiniuose. Pažymėtina tai, kad dar 2008–2009 m. buvo vertintos paaštrėjusios problemos, susijusios su vagonėlių ir kitų kilnojamųjų objektų statymu saugomose teritorijose (esminė problema, kad vagonėliai ir kilnojamieji objektai nėra statiniai, jiems negalioja Lietuvos Respublikos statybos įstatymas, todėl jų statymas vyko be jokio reglamentavimo, vagonėliai, kilnojamieji objektai buvo statomi bet kur, dažnai gražiausiose bei rekreacijai patraukliausiose saugomų teritorijų vietose). Siekiant optimizuoti šių kilnojamųjų objektų pastatymą ir eksploatavimą, valstybiniuose parkuose ir gamtiniuose bei kompleksiniuose draustiniuose taikomame teisiniame reguliavime buvo įtvirtintos nuostatos dėl šių objektų statybos galimybių. Akivaizdu, kad ne tik gamtiniuose ir kompleksiniuose, bet ir kultūriniuose draustiniuose nepageidautina vizualinė vagonėlių ir (ar) kilnojamųjų objektų tarša, statant bet kur ir bet kokius kilnojamuosius objektus dažnai trukdoma apžvelgti saugomą kultūrinį kraštovaizdį, užstojami saugomi objektai, iškreipiama susiformavusi, saugoma kultūrinė aplinka. Tikėtina, kad dėl skirtingų institucijų reguliavimo sferų (kultūriniai draustiniai – Kultūros ministerijos reguliavimo sferoje) teikiant teisės aktų projektus įvyko techninė klaida – praleistas kilnojamųjų objektų statymo reguliavimas kultūriniuose draustiniuose.

Dėl siūlomų sumažinti SŽNSĮ nurodytų teritorijų dydžių

SŽNSĮ projektu siūloma sumažinti kai kurių SŽNSĮ nurodytų teritorijų dydį ir (ar) jų skaičių. Šie pakeitimai sudarys galimybę mažinti specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo, kompensacijų dėl nuostolių, patiriamų dėl šių sąlygų taikymo, mokėjimo mastą.

42 straipsnio pakeitimais siūloma patikslinti vandens tiekimo ir nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo vamzdynų apsaugos zonų dydžius. Įvertinus šių zonų nustatymo praktiką ir tai, kad apsaugos zonos dydis turi būti proporcingas vamzdyno skersmeniui, darytina išvada, kad 7,5 metrų į abi puses nuo vamzdyno ašies, kai vamzdžio skersmuo yra 400 milimetrų ir didesnis (iki 1000 milimetrų), apsaugos zonos dydis pakankamas, kad būtų įgyvendintas SŽNSĮ 1 straipsnyje nurodytas tikslas – užtikrinti visuomenės sveikatos saugą, šiame įstatyme nurodytų objektų ar veiklos apsaugą nuo neigiamų veiksnių ar poveikio, valstybės saugumą, aplinkos ir viešojo intereso apsaugą šiame

įstatyme nurodytose teritorijose. Atsižvelgus į tai, SŽNSĮ projektu siūloma nustatyti mažesnio dydžio apsaugos zoną (7,5 metro į abi puses nuo vamzdyno ašies) vamzdynams, kurių skersmuo yra tarp 400 mm ir 1000 mm, 10 metrų į abi puses nuo vamzdyno ašies apsaugos zonos dydį paliekant galioti vamzdynams, kurie yra 1000 mm ir didesnio skersmens.

48 straipsnio „Šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonų dydis“ pakeitimais siūloma:

– pakeisti 48 straipsnio 1 dalį ir vietoje apsaugos zonos dydžio, kuris šiuo metu nustatytas 5 metrai į abi puses nuo kanalo, nustatyti, kad šios apsaugos zonos ribos:

šilumos perdavimo tinklų, kurių skersmuo yra nuo 20 iki 250 milimetrų, – po 2 metrus į abi puses nuo tinklo kanalo (arba vamzdyno, jeigu jis paklotas bekanaliu būdu arba sumontuotas antžeminiu būdu) išorinių ribų ir žemė po šia juosta;

šilumos perdavimo tinklų, kurių skersmuo yra daugiau kaip 250 milimetrų, – po 3 metrus į abi puses nuo tinklo kanalo (arba vamzdyno, jeigu jis paklotas bekanaliu būdu arba sumontuotas antžeminiu būdu) išorinių ribų ir žemė po šia juosta;

– pakeisti 48 straipsnio 2 dalį ir nustatyti, kad šiluminių kamerų, sklendžių priežiūros statinių, drenažo šulinių, termofikacinio vandens bei drenažo siurblių, grupinių šilumos punktų apsaugos zona – 2 metrų (vietoje šiuo metu nustatytą 5 metrų) pločio žemės juosta aplink šių įrenginių ir (ar) statinių išorines ribas ir žemė po šia juosta;

– pakeisti 48 straipsnio 3 dalį ir nustatyti, kad išilgai požeminių šilumos bei karšto vandens perdavimo tinklų vamzdynų paklotų drenažo vamzdžių, telesignalizacijos kabelių bei jiems priklausančių įrenginių apsaugos zona – išilgai šių priklausinių esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 2 metrus (vietoje šiuo metu nustatytą 5 metrų) į abi puses nuo šių inžinerinių tinklų ir įrenginių išorinių ribų bei žemė po šia juosta.

Įtvirtinus SŽNSĮ projektu siūlomus mažesnius šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonų (ir vandens tiekimo ir nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros apsaugos zonų) dydžius, sumažėtų administracinių ir finansinių sunkumų tiesiant naujus inžinerinius tinklus ar rekonstruojant esamus. Būtų mažiau varžoma tiek žemės savininko jo paties žemėje, tiek ir šilumos tiekėjo veikla, kai šilumos perdavimo tinklui nebūtų nustatomos per didelės apsaugos zonos. Žemės savininkams reikėtų mokėti mažiau kompensacijų dėl nuostolių, patiriamų dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo jų žemėje nustatytose apsaugos zonose, nebrangtų tinklų remontas ir statyba, nebūtų stabdoma projektų vykdymo eiga, nenusikeltų darbų vykdymo terminai. Pažymėtina, kad kuo didesnę apsaugos zoną reikia nustatyti, tuo labiau tikėtina, kad ji įsiterps į privačius žemės sklypus ir šilumos tiekėjui teks mokėti didesnę kompensaciją. Šilumos tiekėjai priversti prisiimti papildomas sąnaudas kompensacijoms išmokėti, kurios vėliau įvertinamos nustatant šilumos kainas vartotojams. Darytina išvada, kad apsaugos zonų dydžių mažinimas leistų sumažinti šilumos tiekėjų sąnaudas ir sumažinti šilumos kainas vartotojams. Preliminariais skaičiavimais, šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonos 1 kvadratinis metras kainuotų apie 10–15 Eur.

93 straipsnio 1 dalies pakeitimais siūloma numatyti mažesnę melioracijos griovio apsaugos zoną miško žemėje siekiant racionalesnio miškų naudojimo.

SŽNSĮ projektu siūlomi 124 straipsnio pakeitimai, siekiant tobulinti gruntinių geodezinių ženklų apsaugos zonų reglamentavimą ir mažinti SŽNSĮ įtvirtintų apribojimų taikymo mastą.

Šiuo metu Lietuvos Respublikos teritorijoje įrengta 700 Lietuvos Respublikos valstybinio vertikaliojo pirmos tikslumo klasės tinklo (toliau – pirmos klasės tinklas) gruntinių geodezinių ženklų; 1207 Lietuvos Respublikos valstybinio vertikaliojo antros tikslumo klasės tinklo (toliau – antros klasės tinklas) gruntiniai geodeziniai ženklai; 1151 Lietuvos Respublikos valstybinio vertikaliojo trečios tikslumo klasės tinklo (toliau – trečios klasės tinklas) gruntinis geodezinis ženklas; 4 Lietuvos Respublikos valstybinio globalinės padėties nustatymo sistemos (toliau – GPNS) nulinės

tikslumo klasės tinklo gruntiniai geodeziniai ženklai, 49 GPNS pirmos tikslumo klasės tinklo gruntiniai geodeziniai ženklai; 1029 GPNS antros tikslumo klasės tinklo gruntiniai geodeziniai ženklai ir 10124 GPNS trečios klasės tinklo gruntiniai geodeziniai ženklai. Pirmos ir antros klasių tinklų ir GPNS nulinės, pirmos ir antros tikslumo klasių tinklų gruntiniai geodeziniai ženklai naudojami tolimesniems valstybinio geodezinio pagrindo plėtros darbams ir tikslams matavimams atlikti, todėl vykdant bet kokią ūkinę veiklą šie geodeziniai ženklai turi būti išsaugomi. Trečios klasės tinklo bei GPNS trečios tikslumo klasės tinklo gruntiniai geodeziniai ženklai dažniausiai įrengti aktyvios ūkinės veiklos zonose, todėl atsiranda poreikis šiuos geodezinius ženklus perkelti į kitą artimiausią ir tinkamą įrengimui vietą. Pakitus grunto geodezinio ženklo padėčiai, turės būti patikslinta ir nustatyta šio geodezinio ženklo apsaugos zona, todėl, atsižvelgiant į trečios klasės tinklo bei GPNS trečios tikslumo klasės tinklo grunto geodezinių ženklių kiekį, neracionalu ir netikslinga šiems ženkliams nustatyti apsaugos zonas. Atsižvelgus į tai, kad išdėstyta, ir į ypatingą valstybinio geodezinio pagrindo svarbą bei siekiant racionalaus ūkinės veiklos ribojimo, siūloma tikslinti SŽNSĮ 124 straipsnį ir nustatyti, kad grunto geodezinio ženklo apsaugos zonos ir jose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos nustatomos tik GPNS tinklo nulinės, pirmos ir antros tikslumo klasių tinklų bei Lietuvos Respublikos valstybinio vertikaliojo pirmos ir antros tikslumo klasių tinklų grunto geodeziniais ženkliams.

Įtvirtinus siūlomus SŽNSĮ 124 straipsnio pakeitimus, būtų sumažintas teritorijų, kuriose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, skaičius, mažiau varžoma ūkinė veikla, reikėtų mokėti mažiau kompensacijų dėl patiriamų nuostolių nustatytose grunto geodezinių ženklių apsaugos zonose.

Dėl siūlymų nustatyti naujas SŽNSĮ nurodytas teritorijas

SŽNSĮ projektu siūloma 20 straipsnio 1 dalies 1 punktą papildyti nauja – geležinkelių paslaugų įrenginiams priskiriamų geležinkelio kelių ir jų įrenginių – apsaugos zona. Pritarus šiam pasiūlymui, būtų sudarytas teisinis pagrindas nustatyti specialias veiklos sąlygas šalia minėtų geležinkelio kelių, užtikrinant eismo saugą ir tinkamą geležinkelių infrastruktūros priežiūrą. Pažymėtina, kad SŽNSĮ projektu siūlomas SŽNSĮ 20 straipsnio pakeitimo įgyvendinimas nepareikalaus papildomų valstybės biudžeto lėšų, nes siūloma nustatyti apsaugos zona būtų nustatoma objektams, kurie naudojami ūkinei–komercinei veiklai vykdyti, todėl šias zonas nustatysiantys ūkio subjektai (ūkinės veiklos, dėl kurios vykdymo turės būti nustatyta minėta apsaugos zona, vykdytojai) jų nustatymo (rengiant naujus ar koreguojant esamus dokumentus), registravimo ir galimo kompensavimo kaštus turės padengti savo lėšomis.

Siūloma papildyti 24 straipsnio 1 dalį ir nustatyti apsaugos zoną 220 kV įtampos oro linijoms – po 25 metrus nuo kraštinių oro linijos laidų. Šis pasiūlymas pateiktas atsižvelgus į tai, kad perdavimo sistemos operatorius Lietuvoje planuoja vystyti naują projektą, kurio metu bus sukurta nauja tarp sisteminė elektros jungtis su užsienio valstybėmis – 220 kV įtampos oro linija. Įvertinus tai, kad šiuo metu Lietuvoje 220 kV įtampos oro linijų nėra ir teisės aktuose joms nenumatyti reikalavimai, įgyvendinus minėtą projektą ir įrengus 220 kV įtampos oro liniją būtina įtvirtinti reikalavimus šiai infrastruktūrai, įskaitant nustatomos apsaugos zonos dydį. SŽNSĮ projektu siūlomas 220 kV įtampos oro linijų apsaugos zonos dydis (po 25 metrus nuo kraštinių oro linijos laidų) parinktas atsižvelgus į kitų Europos Sąjungos valstybių (pvz. Čekija, Austrija) teisinį reguliavimą ir jame nustatytus apsaugos zonų dydžius oro linijoms.

Įvertinus tai, kad ateityje išlieka tikimybė, kad Lietuvoje atsiras poreikis įrengti naujos įtampos elektros tinklus, siūloma patikslinti 24 straipsnio 1 dalį nurodant ne konkrečią oro linijų įtampą, kaip šiuo metu nustatyta, bet nustatant tokių oro linijų įtampos diapazoną. Įgyvendinus šį pasiūlymą, neatsirastų naujų teritorijų, kuriose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos.

SŽNSĮ projektu siūloma pakeisti 24 straipsnio 3 dalį ir įtvirtinti, kad požeminių kabelių linijos apsaugos zona – išilgai požeminių kabelių linijos esanti žemės juosta, kurios ribos nustatomos matuojant horizontalų atstumą į abi puses nuo šios linijos, vanduo virš jos ir žemė po šia juosta. Požeminių kabelių linijos apsaugos zonos ribas siūloma nustatyti atsižvelgus į šių linijų įtampą:

- iki 110 kV įtampos požeminių kabelių linijoms – po 1 metrą;
- 110 kV ir aukštesnės kaip 110 kV įtampos požeminių kabelių linijoms – po 2 metrus.

Šiuo metu dėl aplinkosauginių ar kitokių saugumo priežasčių vis daugiau aukštos įtampos kabelių tiesiami po žeme (įrengiamos požeminių kabelių linijos), bet SŽNSĮ numatyta 1 metro apsaugos zona nėra pakankama užtikrinti aukštos įtampos kabelių (tokių, kaip Klaipėda–Nirbr (300 kV nuolatinės srovės elektros kabelis (NordBalt) ar Dabėnai–Žarnovietas (320 kV nuolatinės srovės elektros kabelis (Harmony Link) apsaugos nuo galimo išorinio poveikio. Aukštos įtampos požeminių kabelių linijų yra apie 14 km. Atsižvelgus į skaičiavimus, šilumos nuo kabelio terminis poveikis kitoms infrastruktūroms yra 2 metrai. Požeminis kabelis prie maksimalaus apkrovimo įkaista iki 70–90 °C temperatūros. Atkreiptinas dėmesys, kad sugadinus jungtį ir elektros energijos nepateikus į rinką, nuostoliai yra apie 1 mln. eurų vienam atjungimui. Pvz., Lenkijoje tokioms požeminių kabelių linijoms, kaip NordBalt ar Harmony Link, apsaugos zona yra 3 metrai nuo kraštinio kabelio.

Nacionaliniam saugumui užtikrinti strateginę reikšmę turinčios infrastruktūros (110 kV ir aukštesnės kaip 110 kV požeminių kabelių linijų) 1 metro apsaugos zona nepakankama dėl didesnių pasekmių pažeidus tokią kabelių liniją ir techninio pobūdžio priežasčių, todėl siūloma taikyti didesnę apsaugos zoną (2 metrus).

SŽNSĮ projektu siūlomų naujų elektros perdavimo tinklų apsaugos zonų (220 kV įtampos oro linijoms ir 110 kV ir aukštesnės kaip 110 kV įtampos požeminių kabelių linijoms) nustatymą (rengiant naujus ar koreguojant esamus dokumentus), įregistravimą, kompensacijų mokėjimą vykdys asmuo, suinteresuotas elektros perdavimo veiklos vykdymu, t. y. perdavimo sistemos operatorius.

Siūloma papildyti 35 ir 36 straipsnius ir nustatyti naują naftos perdirbimo įrenginių, su jais susijusių įrenginių ir (ar) statinių, būtinų šiai veiklai vykdyti, apsaugos zoną, kuri sutampa su šiais naftos perdirbimo įrenginiais, su jais susijusiais įrenginiais ir (ar) statiniais užimta ir (ar) užstatyta teritorija ir oro erdve virš jos. Nustačius šių energetikos objektų apsaugos zoną, būtų užtikrinta šios teritorijos viduje esančios minėtos inžinerinės infrastruktūros apsauga nuo neigiamų veiksmų ir poveikio. Energetikos objektų, įskaitant magistralinių naftotiekių (produktotiekių), naftos perdirbimo įrenginių, o taip pat ir su jais susijusių įrenginių ir statinių, sampratą nustato Lietuvos Respublikos energetikos įstatymas ir kiti energetikos sritį reguliuojantys teisės aktai. Su naftos perdirbimo įrenginiais susiję įrenginiai ir statiniai yra tokie įrenginiai ir statiniai, kurie skirti tinkamai ir saugiai naftos perdirbimo įrenginių veiklai ir kurie yra gamybinėje šių įrenginių teritorijoje.

Šis pakeitimas siūlomas atsižvelgus į tai, kad pagal esamą teisinį reguliavimą bet kuriai tokioje teritorijoje esančiai inžinerinei infrastruktūrai turėtų būti nustatomos atskiros apsaugos zonos, nors tai yra tik lokalūs gamybinio komplekso (taip pat sandėliavimo) elementai, esantys naftos perdirbimo įrenginių teritorijos ribose ir nedarantys poveikio trečiųjų asmenų interesams. Pažymėtina ir tai, kad pagal esamą teisinį reguliavimą šią ūkinę veiklą vykdančiam ūkio subjektui būtų neproporcinga įgyvendinti visų tokioje teritorijoje esančios inžinerinės infrastruktūros apsaugos zonų nustatymą ir įregistravimą, nes naftos perdirbimo įrenginių gamybinėje teritorijoje inžinerinė infrastruktūra persipynusi, jos labai daug ir įvairios, atskirų apsaugos zonų nustatymas galėtų užtrukti ilgiau nei SŽNSĮ 141 straipsnio 3 dalyje nustatytas terminas. Nepritarus pateiktam siūlymui, šios to paties ūkio subjekto valdomos infrastruktūros apsaugos zonų nustatymui ir įregistravimui reikėtų skirti didelius finansinius, laiko ir žmogiškuosius resursus. Įgyvendinus SŽNSĮ projektu siūlomą 35 ir 36 straipsnius

pakeitimą, būtų išvengta papildomų kaštų, į šią apsaugos zoną nepatektų trečiųjų asmenų žemės sklypai, nes ji sutaptų su teritorijos, kuriose veikia naftos perdirstimo įrenginiai, ribomis.

SŽNSĮ projektu siūloma papildyti 48 straipsnį, kuriame nurodytas šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonų dydis, 4 dalimi ir nustatyti, kad nauja praeinamų kolektorių apsaugos zona – 5 metrų (kai juose pakloti šilumos perdavimo tinklai, kurių skersmuo yra didesnis kaip 250 milimetrų) ir 3 metrų (kai juose pakloti šilumos perdavimo tinklai, kurių skersmuo yra nuo 20 iki 250 milimetrų) pločio žemės juosta nuo šių įrenginių ir (ar) statinių išorinių ribų ir žemė po šia juosta.

Įvertinus šiuolaikines technologijas, po gatvėmis, įvažiavimais ir kitose sudėtingose vietose šilumos perdavimo tinklai montuojami ir keičiami dėkluose, naudojant prakalimo ar prastūmimo technologijas. Kvartaliniuose tinkluose apie 20 proc. tinklų yra kanaluose, jie remontuojami ir prižiūrimi nenaudojant kasimo darbų. Montuojant naujus vamzdynus, nenaudojami gelžbetoniniai kanalai, todėl iškasa ir darbų zona ženkliai sumažėja. Darbams atlikti naudojami gamykloje iš anksto izoliuoti vamzdynai, todėl nereikia montuoti izoliacijos darbų vykdymo vietoje, t. y. nereikalinga didelė darbų zona. Tiesiant naujus vamzdynus, nereikalingas drenažas, todėl nereikalinga papildoma žemės iškasa. Šilumos perdavimo tinklų atjungimui naudojamos ženkliai mažesnės kompaktinio dydžio rutulinės sklendės, nereikalaujančios jokio aptarnavimo.

Šiuo metu apsaugos zonų praeinamiems kolektoriams dydis nustatytas Praeinamų kolektorių ir techninių koridorių eksploatavimo taisyklėse, patvirtintose Komunalinio ūkio ir paslaugų departamento prie Statybos ir urbanistikos ministerijos 1996 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. 35. SŽNSĮ šių šilumos perdavimo tinklo elementų apsaugos zonos nereglamentuotos. Siūloma praeinamų kolektorių apsaugos zonas reglamentuoti įstatymo lygmeniu, nustatyti jų dydžius, atitinkančius praktikoje naudojamų įrenginių ir statinių technines charakteristikas. Šilumos perdavimo tinklų naujų apsaugos zonų nustatymą (rengiant naujus ar koreguojant esamus dokumentus), įregistravimą, kompensacijų mokėjimą vykdys asmuo, suinteresuotas šilumos tiekimo veiklos, vykdymu, t. y. šilumos tiekėjas.

Dėl siūlymų mažinti ūkinės ir (ar) kitos veiklos apribojimus

Įvertinus galiojančiame teisiniame reguliavime nustatytą specialiųjų žemės naudojimo sąlygų turinį, SŽNSĮ projektu siūloma atsisakyti kai kurių nepagrįstų ir neproporcingų apribojimų, nustatyti mažiau ūkinę ir (ar) kitokią veiklą ribojančias nuostatas.

43 straipsnio 1 dalies 3 punkte ir 46 straipsnio 1 dalies 2 punkte siūloma atsisakyti perteklinio draudimo sandėliuoti pašarus.

65 straipsnio 2 dalį siūloma papildyti išimtimis dėl galimybės lankytis valstybiniame rezervate mokslo tiriamaisiais, mokomaisiais ir pažintiniais tikslais. Šiuo pasiūlymu siekiama suderinti SŽNSĮ ir Saugomų teritorijų įstatymo nuostatas, reaguoti į augantį visuomenės susidomėjimą griežtai saugomų teritorijų vertybėmis. Pritarus pasiūlymui, bus sudarytos sąlygos reglamentuotai ir be žalos gamtai lankytis gamtiniuose rezervatuose, sumažės visuomenės nepasitenkinimas dėl lankymosi apribojimų, kai steigiami nauji arba plečiami esami rezervatai.

94 straipsnio 1 dalies 1 punktą siūloma tikslinti, siekiant suvienodinti terminus su Statybos įstatymu, 2 punktą – atsisakyti absoliutaus draudimo sodinti medžius ir nustatyti draudimą sodinti medžius ar krūmus arčiau kaip 5 metrai iki melioracijos griovio šlaito viršutinės briaunos ar polderio pylimo ir 10 metrų iki bendro naudojimo drenažo rinktuvo. Melioracija sąlygojo 20–50 km² ploto agrarinių plynių atsiradimą, nes jos metu buvo ne tik ištiesintos natūralių upių vagos, bet ir nusaustos pelkės, sunaikinti sodybų ir laukų želdiniai, sukultūrintos natūralios pievos. Upių vagos ir kitos nedidelio ilgio vandentėkmės (tarp jų ir melioracijos statiniai) formuoja regioninės ir vietinės reikšmės gamtinį karkasą, kuris užtikrina svarbių ekosisteminių reguliavimo paslaugų teikimą (vandens, oro ar dirvožemio kokybės gerinimas, potvynių reguliacija, dirvos erozijos prevencija ir

kt.). Rengiant Lietuvos Respublikos teritorijos bendrąjį planą atlikta analizė atskleidė, kad stipriai agrariškai įsisavintuose rajonuose pažeisto ir degraduoto gamtinio karkaso teritorijos užima nuo 40 iki 70% nuo viso rajone esančio gamtinio karkaso ploto. Tai reiškia, kad didesnioji dalis teritorijų, priskirtų gamtiniam karkasui, neatlieka ekologinio kompensavimo funkcijos. Įvertinus esamą situaciją, siūloma atsisakyti visiško draudimo sodinti naujus medžius ar krūmus melioracijos statinių apsaugos zonose. Tai prisidėtų prie ekologinių funkcijų stiprinimo agrarinėse teritorijose, sudarytų sąlygas šių teritorijų naudojimui ir tvarkymui kreipti renatūralizacinių gamtinių priemonių įgyvendinimo kryptimi.

98 straipsnio 1 dalies 1 punkte SŽNSĮ projektu siūloma numatyti išimtį draudimui paviršiniuose vandens telkiniuose įrengti salas ir atviras sąvartas: salas įrengti būtų leidžiama, jei tai numatyta saugomų teritorijų planavimo dokumentuose ar saugomų rūšių apsaugos planuose; atviras sąvartas būtų leidžiama įrengti paviršiniuose vandens telkiniuose, kuriuose yra vidaus vandens keliai, kai jos supilamos nustatyta tvarka vykdant vandens kelių valymo ar gilinimo darbus. Tokios išimtys reikalingos tam tikrų rūšių išsaugojimo veiklai (pvz., vandens paukščių ir jų populiacijų apsaugai reikalinga įrengti salas ar atviras sąvartas). Išimties taikymui siūloma nustatyti sąlygas: tokios veiklos turėtų būti numatytos saugomų teritorijų planavimo dokumentuose ar saugomų rūšių apsaugos planuose, kuriuos rengiant įvertinamos grėsmės saugomoms vertybėms ir galimos alternatyvos.

Siekiant išplėsti paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų naudojimą rekreacijos tikslais, siūloma leisti mažesniu kaip 50 m atstumu nuo pakrantės apsaugos juostos statyti kempingus, su vandens sportu susijusius inžinerinius statinius, pritaikytus viešam lankymui (99 straipsnio 7 punkto d papunktis). Taip pat 99 straipsnyje siūloma papildomai nustatyti, kad būtų nedraudžiama važiuoti motorinėmis transporto priemonėmis ir jas statyti arčiau kaip 25 metrai nuo vandens telkinio kranto linijos, kai vykdomi melioracijos statinių priežiūros, rekonstravimo ir (ar) remonto darbai, Žemės gelmių registre užregistruoti žemės gelmių tiesioginio tyrimo darbai, požeminio vandens arba naudingųjų iškasenų gavyba (pvz., šiuo metu SŽNSĮ 100 straipsnio 4 dalies b punktas paviršinio telkinio apsaugos juostoje leidžia statyti požeminio vandens vandenvietes, tačiau 99 straipsnis draudžia iki tokios vietos privažiuoti motorinėmis transporto priemonėmis, todėl šį prieštaravimą reikia panaikinti).

Siūloma patikslinti 100 straipsnio 5 punktą ir nustatyti papildomas išimtis draudimui vykdyti žemės darbus, keisti kranto liniją, reljefą ir žemės paviršių paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostoje, kai atliekami užterštų teritorijų tyrimo ir tvarkymo darbai ar likviduojamos avarijos pasekmės ir aplinkos ministro nustatyta tvarka vykdomi paviršinių vandens telkinių dugno valymo ir gilinimo darbai vidaus vandenų keliuose, uostuose ir prieplaukose, nes būtina numatyti, kad, nustačius taršą, paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostoje būtų sudarytos sąlygos atlikti tyrimus ir užterštos teritorijos tvarkymo darbus, kad tarša nepatektų į paviršinius vandens telkinius.

Taip pat siūloma papildyti 100 straipsnio 6 punkto b papunktį ir nustatyti, kad paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostoje būtų leidžiama įrengti laiptus, esančių sodybų pastatų naudojimui reikalingus inžinerinius įrenginius, paviršinių nuotekų valymo įrenginius, kai esama nuotekų tvarkymo sistema neturi valymo įrenginių, kuriems įrengti nepakanka vietos už paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostos. Išimtis dėl paviršinių nuotekų valymo įrenginių būtų taikoma, kai paviršinės nuotekos surenkamos naudojant jau anksčiau įrengtą paviršinių nuotekų infrastruktūrą. Ši nuostata reikalinga siekiant užtikrinti paviršinių nuotekų tvarkymą, tinkamą jų išvalymą ir vandens telkinių apsaugą tokiomis sąlygomis, kurios paprastai susidaro urbanizuotose teritorijose, kai paviršinių valymo įrenginių fiziškai neįmanoma įrengti kitur, nei prie pat vandens telkinio.

SŽNSĮ projektu siūlomi 104 straipsnio „Specialiosios žemės naudojimo sąlygos potvynių grėsmės teritorijose“ pakeitimai. Siekiant prisitaikyti prie ekstremalių reiškinių, statomi pastatai ant polių, statybos sektoriuje atsiranda inovatyvių medžiagų ir konstrukcijų, kurios užtikrina potvynio vandens srauto pralaidumą ir nedidina potvynių grėsmės šalia esančioms teritorijoms, todėl turėtų būti galimybė urbanizuotose didelės potvynių grėsmės teritorijose įgyvendinti teritorijų planavimo dokumentuose numatytus potvynio valdymo sprendinius. Siekiant užtikrinti viešąjį interesą ir saugumą, teritorijų planavimo dokumentų sprendinių, atliepiančių potvynių rizikos mažinimo tikslus, įgyvendinimą, siūloma tikslinti 104 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir nustatyti išimtis statinių statybai ir (ar) įrenginių įrengimui didelės tikimybės potvynių grėsmės teritorijose:

- siūloma nustatyti, kad naujus gyvenamuosius ir visuomeninės paskirties pastatus ir jų priklausinius būtų leidžiama statyti miestuose, miesteliuose ir kaimų kompaktiškai užstatytose teritorijose, kurios, įgyvendinus savivaldybės ar vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų potvynių valdymo sprendinius, apsaugotos nuo potvynių ir tokių statinių statyba nedidina potvynių grėsmės šalia esančioms urbanizuotoms ir (ar) urbanizuojamoms teritorijoms. Pažymėtina, kad siūloma įgyvendinti ne tik vietovės lygmens bendrųjų planų, bet ir detaliųjų planų sprendinius, susijusius su potvynių valdymu, nes nauji detalieji planai rengiami ne žemės sklypui, bet mažiausiai kvartalui, todėl atsiranda galimybė jų sprendiniuose numatyti priemones, nuo potvynių grėsmės apsaugančias ne tik planuojamą teritoriją, bet ir šalia esančias urbanizuotas ir (ar) urbanizuojamas teritorijas;

- siūloma numatyti išimtį ir leisti statyti inžinerinius statinius, įrengti įrenginius ir mažuosius kraštovaizdžio architektūros elementus rekreacijai skirtose teritorijose prie teritorijų planavimo dokumentuose numatytų vandens turizmo trasų, taip sudarant galimybes draustiniuose ar valstybiniuose parkuose įrengti poilsio vietas, nesudaryti papildomų kliūčių plėtoti saugomos teritorijos lankymu ir pažinimu pagrįstą verslą;

- siūloma leisti statyti sodybos statinius sodybose, melioracijos ir (ar) hidrotechninius statinius, inžinerinius tinklus ir susisiekimo komunikacijas, aplinkos tyrimų ir stebėjimų įrenginius, kai jie apsaugoti nuo potvynių ir nedidina potvynių grėsmės šalia esančioms urbanizuotoms ir (ar) urbanizuojamoms teritorijoms.

SŽNSĮ projektu siūloma patikslinti 106 straipsnio (Specialiosios žemės naudojimo sąlygos požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonose) 5 dalies 1 punktą nustatant išimtį draudimui gaminti naudoti ir sandėliuoti pavojingas chemines medžiagas ir mišinius tik dėl fizinio pavojaus klasifikuojamoms cheminėms medžiagoms ir mišiniams, kai jos naudojamos krašto apsaugos tikslais ar šaldymo ir (ar) oro kondicionavimo įrangoje, šilumos siurbliuose, gaisro gesinimo įrangoje, elektros įtampos skirstomuosiuose įrenginiuose. Atsižvelgus į tai, kad į požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonas patenka karinės teritorijos (ypač urbanizuotose teritorijose, kur yra didelių miestų vandenviečių), kuriose Lietuvos kariuomenė, vykdydama valstybės gynybos užduotis, naudoja ir sandėliuoja sprogstamąsias medžiagas, sprogmenis ir sprogstamuosius užtaisus, siūloma nustatyti draudimo gaminti, naudoti ir sandėliuoti pavojingas chemines medžiagas ir mišinius išimtį dėl fizinių pavojų klasifikuojamoms cheminėms medžiagoms ir mišiniams, kurios naudojamos krašto apsaugos tikslais. Karinėse teritorijose naudojamų sprogstamųjų medžiagų neigiamas poveikis požeminiam geriamajam vandeniui mažai tikėtinas, nes amunicijos sandėliai įrengiami laikantis NATO standartais nustatytų griežtų saugumo reikalavimų, o karinei veiklai naudojamos sprogstamosios medžiagos yra aukštos detonacijos – jų sunaudojimo (sudegimo) efektyvumas detonuojant yra apie 99 proc.

Išimtį tik dėl fizinio pavojaus klasifikuojamos cheminėms medžiagoms ir mišiniams naudojamiems šaldymo ir (ar) oro kondicionavimo įrangoje, šilumos siurbliuose, gaisro gesinimo

įrangoje, elektros įtampos skirstomuosiuose įrenginiuose siūloma numatyti, nes šioje įrangoje ir įrenginiuose dažniausiai naudojamos cheminės medžiagos ir mišiniai klasifikuojami tik dėl jų fizinės būklės, kaip slėgio veikiamos dujos. Net esant nuotėkiui tokios medžiagos nekelia rizikos požeminio vandens vandenvietėms. Draudimas naudoti tokias chemines medžiagas ir cheminius mišinius vandenviečių apsaugos zonose yra perteklinis ir užkerta kelią vykdyti teisėtas veiklas. Jei cheminės medžiagos ir mišiniai būtų klasifikuojami ne tik dėl fizinio, tačiau ir dėl kitų pavojų, jiems draudimo išimtis nebūtų netaikoma.

Dėl siūlomų naujų ūkinės veiklos apribojimų

Atsižvelgus į SŽNSĮ tikslą užtikrinti visuomenės sveikatos saugą, SŽNSĮ nurodytų objektų ar veiklos apsaugą nuo neigiamų veiksnių ar poveikio, valstybės saugumą, aplinkos ir viešojo intereso apsaugą SŽNSĮ nurodytose teritorijose ir įvertinus praktikoje kylančias problemas dėl atitinkamos srities reglamentavimo trūkumo, SŽNSĮ projektu siūlomi papildomi apribojimai kai kurioms veikloms.

SŽNSĮ projektu siūloma papildyti 25 straipsnio 2 dalį nauju 14 punktu ir uždrausti be tinklų operatoriaus pritarimo plaukti oro linijų apsaugos zonoje vandens transporto priemonėms, kai jų aukštis nuo vandens transporto grimzlės lygio vandens paviršiuje iki aukščiausio jos taško yra didesnis nei tinklų operatoriaus vandens lygio ženkle nurodytas laisvas aukštis (numatoma, kad tinklų operatoriai 100 metrų atstumu nuo oro linijos kraštinio laido, paviršinio vandens telkinių pakrančių apsaugos juostoje, turės įrengti ir prižiūrėti įspėjamuosius laisvo aukščio iki vandens lygio ženklus). Vandens transporto priemonės valdytojas (laivavedys) galėtų plaukti po oro linija tik įvertinęs faktinį laisvą aukštį ir saugų atstumą iki oro linijos, prisiimdamas visišką atsakomybę už tokį sprendimą. Toks teisinis reguliavimas tinklų operatoriams sudarys sąlygas tinkamai prižiūrėti elektros oro linijas ir užtikrinti patikimą ir saugų elektros persiuntimą tinklų naudotojams (vartotojams).

Pastaruosius keletą metų yra pasitaikę įvykių (pvz., Kuršių mariose, Elektrėnų mariose, Nemune sankirtoje su 110 kV oro linija Kauno HE-Kruonio HAE), kai operatoriui priklausančias elektros oro linijas, esančias virš vandens telkinių, kliudo po šiomis linijomis nesaugiu atstumu praplaukiančios vandens transporto priemonės (jachtos, buriniai katamaranai ir pan.), todėl dėl mechaninio pažeidimo įvyksta elektros linijų atsijungimas, jas reikia nedelsiant remontuoti, sugadinamas asmenų turtas ir (ar) kyla grėsmė žmonių sveikatai ir gyvybei. Dėl oro linijų atsijungimo gali nutrūkti elektros energijos perdavimas, o dėl nepateiktos elektros energijos, nepriimtos pagamintos elektros energijos ar neperduotos elektros energijos ir dėl pažeistų linijų remonto operatorius patiria nuostolius. Pvz., 2022 m. birželio 24 d. Pastrėvio kaime, Elektrėnų sav., Elektrėnų marių pietinėje pakrantėje 330 kV oro liniją Lietuvos elektrinė – Neris LN 331 kliudė burinis katamaranas, dėl to įvyko atsijungimas, sužaloti transporto priemonėje buvę asmenys. Pažymėtina, kad ši oro linija įtraukta į Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbią reikšmę turinčios infrastruktūros sąrašą.

94 straipsnio 4 punkte siūloma nustatyti naują draudimą melioracijos statinių apsaugos zonose: tverti tvoras, įveisiamais želdiniais, medžių ir krūmų liekanomis kliudyti technikai remontuoti ir (ar) rekonstruoti melioracijos statinius, išskyrus 99 straipsnio 12 punkto c papunktyje išvardytas tvoras. Šiuo pasiūlymu siekiama suvienodinti reglamentavimą paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir melioracijos griovio apsaugos zonose.

SŽNSĮ projektu siūlomi papildomi ūkinės veiklos apribojimai paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose.

Siekiant apsaugoti vandens telkinius nuo taršos ir sumažinti dirvožemio erozijos procesus, SŽNSĮ projektu siūloma 99 straipsnį papildyti 13 punktu ir įtvirtinti draudimą arti statesniuose kaip 15 laipsnių šlaituose ir arčiau kaip 1 metras nuo tokio šlaito viršutinės briaunos.

Siekiant subalansuoti vandenų apsaugą ir žemės ūkio veiklas, siūloma patikslinti 99 straipsnio 4 punktą: galiojančių nuostatų, draudžiančių įterpti daugiau kaip 80 kilogramų azoto ir 15 kilogramų fosforo veikliosios medžiagos, įgyvendinimo negalima patikrinti – nėra reikalavimo sudaryti tręšimo planą ir jame pagrįsti, kaip planuojama įgyvendinti SŽNSĮ nustatytą reikalavimą, nėra prievolės pateikti duomenų apie panaudotas trąšas, todėl neįgyvendinami šiuo draudimu numatyti tikslai. Pažymėtina, kad tinkamai parengus tręšimo planą pagal auginamų kultūrų maisto medžiagų poreikius ir išlaikius maistinių medžiagų balansą, perteklinių teršiančių medžiagų patekimo į aplinką grėsmė reikšmingai sumažėja. Todėl paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose siūloma nustatyti sąlygą tręsimui – parengti tręšimo planą pagal aplinkos ministro ir žemės ūkio ministro nustatytas tvarkas (<https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.260167?fwd=13pllj77>; <https://www.etar.lt/portal/lt/legalAct/2c672db081f911e98436e02a0124fc68>) ir tręsimui naudojamas medžiagas ar produktus deklaruoti Paraiškų priėmimo informacinėje sistemoje (<https://paseliai.vic.lt>). Pažymėtina, kad draudimas tręšti nėra naujas ir prievolės rengti tręšimo planus (jei norima draudimą vykdyti) nėra. Jeigu ūkinės veiklos vykdytojas norėtų šiuo metu galiojančio draudimo nesilaikyti, savo sprendimu galėtų rengti papildomą dokumentą, bet tai yra apsisprendimas, o ne prievolė.

Siekiant išsaugoti šalies paviršinių vandens telkinių aplinką ir natūralų kraštovaizdį, SŽNSĮ projektu siūloma nustatyti griežtesnius statybos ribojimus paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose. Vystant šalies teritorijas, nemažai ežerų ir kitų vandens telkinių pakrančių jau yra užstatytos. Pakrantės užstatomos ne tik urbanizuotose miestų ir miestelių teritorijose, bet ir kaimų neurbanizuotose teritorijose (vieni ryškesnių tokios situacijos pavyzdžių yra viešojoje erdvėje ne kartą aptarti vandens telkiniai: Žirnųjų ežeras, Bebrusų ežeras, Alaušo ežeras ir kt.). SŽNSĮ 99 straipsnio 8 punkte, kuriame įtvirtintas draudimas statyti pastatus mažesniu kaip 50 metrų atstumu iki paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostos išorinės ribos, pateiktos išimtys, kurios iš esmės neleidžia užtikrinti reikiamos vandens telkinių pakrančių aplinkos apsaugos nuo vykstančios urbanizacijos. Statybų apribojimas taikomas apsaugos zonos teritorijos daliai, kuri yra 50 metrų atstumu iki pakrantės juostos, bet 99 straipsnio 8 punkto b papunktyje nurodyta išimtis, kuri apsaugos zonos dalyje (50 m atstumu iki pakrantės juostos) leidžia ir mažesniu atstumu vystyti statybas savivaldybių ar jų dalių bendruosiuose planuose numatytose urbanizuoti teritorijose kaime. Todėl dažnu atveju rengiant savivaldybių ar jų dalių bendruosius planus netaikomi jokie aplinkosauginiai ribojimai ar suvaržymai prie vandens telkinių nustatant naujas urbanistinės plėtros teritorijas (išskyrus miško žemę, potvynių užliejamas teritorijas). Tai sudaro sąlygas įteisinti nepagrįstos urbanistinės plėtros sprendimus.

Atsižvelgus į vandens telkinių apsaugos svarbą, SŽNSĮ projektu siūloma nustatyti reikalavimus naujų teritorijų urbanizavimui ir apriboti galimybę teritorijų planavimo dokumentuose numatyti urbanistinę plėtrą vandens telkinių apsaugos zonose mažesniu kaip 50 m atstumu nuo pakrantės apsaugos juostos. SŽNSĮ projektu 99 straipsnyje (8 punkto b papunktis) siūloma įtvirtinti nuostatą, leidžiančią statyti pastatus mažesniu kaip 50 m atstumu nuo pakrantės apsaugos juostos savivaldybių ar jų dalių bendruosiuose planuose išskirtose urbanizuojamose teritorijose tik tokiose vietovėse, kurios nutolusios ne daugiau kaip 200 m nuo esamų kompaktiškai užstatytų teritorijų. Taip būtų suvaldyta stichinė, chaotiška pakrančių urbanizacija ir statybų plėtra būtų vykdoma kompaktiškai, tik prie esamų užstatytų teritorijų.

100 straipsnį siūloma papildyti naujais 3 ir 4 punktais ir nustatyti draudimus naudoti chemines medžiagas ir jų mišinius, jeigu jie gali patekti į vandenį ir pakenkti vandens ekosistemoms, vykdyti plynuosius ir atvejinius pagrindinius miško kirtimus vandens telkinių pakrantės apsaugos juostoje.

SŽNSĮ projektu siūlomi kiti pakeitimai ar papildymai

Siūloma pakeisti 22 straipsnio 3 dalį ir nustatyti, kad viešosios geležinkelių infrastruktūros

valdytojo sutikimas statyti ne transporto paskirties pastatus geležinkelio stočių teritorijose būtų išduodamas vertinant ne tai, kokiame sklype (kuriame yra geležinkelio stotis) yra apsaugos zona, bet dėl kokio objekto (geležinkelio stoties kelio) ji nustatyta. Vadovaujantis Geležinkelių transporto kodekso 3 straipsnio 8² dalimi, geležinkelio stotis – tai geležinkelio kelių, pastatų, statinių ir įrenginių kompleksas, užimantis tam tikrą žemės sklypą ir skirtas traukiniams priimti, skirstyti, formuoti, praleisti ir išleisti, keleiviams, bagažo ir (ar) krovinių siuntėjams (gavėjams) aptarnauti. Pagal Techninio geležinkelių naudojimo nuostatų 2.19 papunktį stoties keliai – visi stotyje esantys keliai: pagrindiniai, atvykimo, išvykimo, kaupiamieji, skirstymo, krovimo, depo (lokomotyvų ir vagonų), apsauginiai aklakeliai, jungiamieji (jungiantys atskirus stoties kelynus, vedantys į konteinerių punktus, degalų sandėlius, bazes, skirstomąsias platformas, vagonų valykla, plovykla, dezinfekcijos bei riedmenų remonto punktus ir kt.) bei kiti keliai, kurių paskirtis nustatoma pagal atliekamą darbą. Šių nuostatų 16.2 papunktyje nustatyta, kad stoties ribos yra:

- vienkeliuose ruožuose – įleidžiamieji šviesoforai;
- dvikeliuose ruožuose – atskirai kiekvienam pagrindiniam keliui – iš vienos pusės įleidžiamasis šviesoforas, iš kitos – signalinis ženklas „Stoties riba“, statomas ne arčiau kaip 50 m nuo paskutinio ieško smailių arba riboženklio.

Dvikeliuose ruožuose, kuriuose įrengta dvipusė automatinė blokuotė, kiekvieno pagrindinio kelio stoties riba yra įleidžiamieji šviesoforai. Geležinkelio stoties kelių paskirtis ir stoties vieta nustatoma vadovaujantis Nekilnojamojo turto registro duomenimis, kurie nustatomi Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymo ir Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymo nustatyta tvarka. Atsižvelgus į tai, kad geležinkelių paslaugų įrenginiai pagal Geležinkelių transporto kodekso 5 straipsnio nuostatas gali būti valdomi ne tik kaip valstybės patikėjimo teisės objektas, bet ir privačios nuosavybės teise, atitinkamai siūloma nustatyti, kad dėl sutikimo pagal siūlomą reglamentavimą galima būtų kreiptis ne tik į viešosios infrastruktūros valdytoją, bet ir į privačios geležinkelių infrastruktūros savininką.

Siekiant teisinio aiškumo, 108 straipsnio „Specialiosios žemės naudojimo sąlygos Šiaurės Lietuvos karstiniame regione“ 1 dalies 10 punkte siūloma tikslinti institucijos, kurios pritarimas reikalingas norint užpildyti karstines duobes, pavadinimas.

SŽNSĮ projektu siūlomi kiti redakcinio pobūdžio patikslinimai.

Dėl siūlomų SŽNSĮ projekto taikymo (SŽNSĮ projekto 42 straipsnio nuostatos)

SŽNSĮ projektu siūloma nustatyti, kad iki SŽNSĮ projekto įsigaliojimo dienos pradėti ir nebaigti rengti teritorijų planavimo dokumentai, žemės valdos projektai, Vyriausybės ar Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka tvirtinami planai, žemėlapiai ir (ar) schemas (nerengiant teritorijų planavimo dokumento ar žemės valdos projekto), statinių ar kitos veiklos projektai turi atitikti SŽNSĮ projekto reikalavimus. Šiuo pasiūlymu siekiama užtikrinti, kad būtų pasiektas SŽNSĮ tikslas – užtikrinti visuomenės sveikatos saugą, šiame įstatyme nurodytų objektų ar veiklos apsaugą nuo neigiamų veiksnių ar poveikio, valstybės saugumą, aplinkos ir viešojo intereso apsaugą šiame įstatyme nurodytose teritorijose. Minėta nuostata reiškia, kad siūloma pradėtuose rengti dokumentuose nustatyti naujas SŽNSĮ projektu siūlomas teritorijas ir panaikinti prievolę taikyti apribojimus ten, kur nebūtina, kai SŽNSĮ projektu siūloma šias teritorijas nustatyti mažesnio dydžio, negu nurodo galiojantis reguliavimas, arba SŽNSĮ projektu siūloma ūkinės ir (ar) kitokios veiklos apribojimus sumažinti. Pažymėtina, kad tokia pati nuostata nuo 2020-01-01 įtvirtinta SŽNSĮ 141 straipsnio 2 dalyje: „Iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos pradėti rengti teritorijų planavimo dokumentai, žemės valdos projektai, statinių ir kitos veiklos projektai turi atitikti šio įstatymo reikalavimus“.

Manytina, kad tais atvejais, kai SŽNSĮ nurodytos teritorijos nustatomos gavus žemės savininko

sutikimą, žemės savininkas, sutikimą davęs tuo metu, kai, pvz., statybų projektas jau pradėtas rengti, turi laikytis specialiųjų žemės naudojimo sąlygų, taikomų toje teritorijoje, nevykdyti draudžiamos veiklos. Tais atvejais, kai siūlomos keisti SŽNSĮ nurodytos teritorijos nustatomos viešojo intereso tikslais be žemės savininko sutikimo, veiklos vykdytojai turės mokėti kompensacijas už nuostolius, patiriamus dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo šiose viešojo intereso tikslais nustatytose teritorijose. Šiame aiškinamajame rašte nurodyta, kad yra teritorijų, kurių dydžius SŽNSĮ projektu siūloma sumažinti, į šias nustatytas teritorijas nebepatenkantiems žemės sklypams po SŽNSĮ projekto įsigaliojimo specialiosios žemės naudojimo sąlygos būtų nebetaikomos ir šios žemės savininkams ar valdytojams neliktų dabar nustatytų veiklos apribojimų, todėl, SŽNSĮ projekto rengėjų nuomone, taikyti nebegaliojantį teisinį reguliavimą būtų netikslinga. Jeigu šiai SŽNSĮ projekto nuostatai būtų nepritarta, pradėtus rengti, pvz., specialiojo teritorijų planavimo dokumentus reikėtų baigti rengti pagal šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą (t. y. nustatyti tokio dydžio apsaugos zonas, kokios šiuo metu nurodytos), o po to – juos keisti ar koreguoti.

Atkreiptinas dėmesys, kad galiojantis teisinis reguliavimas nurodo: „Rengiant teritorijų planavimo dokumentus, žemės valdos projektus, statinių ar kitos veiklos projektus, vykdant ūkinę ir (ar) kitokią veiklą, turi būti laikomasi visų specialiųjų žemės naudojimo sąlygų, taikomų tose teritorijose, kurioms rengiami šioje dalyje nurodyti dokumentai ir (ar) kuriose vykdoma ūkinė ir (ar) kitokia veikla“ (SŽNSĮ 4 straipsnio 2 dalis).

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 25 straipsnio 4 dalies 1 punkte nustatyta, kad teritorijos planavimo sąlygos turi būti keičiamos naujomis šias sąlygas išdavusios institucijos iniciatyva, kai po teritorijos planavimo sąlygų išdavimo įsigalioja nauji teisės aktai ir (ar) planuojamoje teritorijoje – nauji teritorijų planavimo dokumentai, kurių reikalavimai turi įtakos rengiamo teritorijų planavimo dokumento sprendiniams (ši nuostata netaikoma patvirtintiems teritorijų planavimo dokumentams), t. y. teritorijų planavimo teisiniame reguliavime SŽNSĮ projektu siūlomo reguliavimo atvejai numatyti.

SŽNSĮ projekto 42 straipsniu siūloma nustatyti, kad SŽNSĮ 141 straipsnio 3 dalyje nurodytais atvejais, kai iki SŽNSĮ įsigaliojimo dienos požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos nenustatytos ir neįrašytos į Nekilnojamojo turto kadastrą ir Nekilnojamojo turto registrą, Vyriausybės ar Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka tvirtinamuose planuose, žemėlapiuose ir (ar) schemose nustatytų požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų SŽNSĮ projektu nurodytose dalyse atliekant poveikio požeminiam vandeniui monitoringą galėtų būti vykdomos konkrečios SŽNSĮ projekto 42 straipsnyje nurodytos veiklos, kurioms išduoti statybą leidžiantys dokumentai, projektai, kuriems įstatymų nustatytais atvejais tokie dokumentai neišduodami, suderinti ir ši veikla vykdyta iki 2024 m. lapkričio 1 d., t. y. iki SŽNSĮ projekto įsigaliojimo dienos. Šis pasiūlymas pateiktas atsižvelgus į tai, kad tais atvejais, kai iki SŽNSĮ įsigaliojimo buvo vykdoma teisėta požeminio vandens vandenviečių veikla, bet jų apsaugos zonos pagal tuo metu galiojusį teisinį reguliavimą nebuvo įrašytos į Nekilnojamojo turto kadastrą ir Nekilnojamojo turto registrą, šių vandenviečių aplinkoje galėjo atsirasti veiklų, kurioms išduoti statybą leidžiantys dokumentai, projektai, kuriems įstatymų nustatytais atvejais tokie dokumentai neišduodami, suderinti ir šios veiklos buvo teisėtai vykdomos. Siekiant teisinio reguliavimo proporcingumo, SŽNSĮ projekte pateiktas pasiūlymas sudarytų galimybę nurodytose Vyriausybės ar Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka tvirtinamuose planuose, žemėlapiuose ir (ar) schemose pagal SŽNSĮ 141 straipsnio 3 dalį nustatytose požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų dalyse nenutraukti kai kurių iki SŽNSĮ projekto įsigaliojimo pradėtų vykdyti veiklų, jeigu jos būtų vykdomos atliekant poveikio požeminiam vandeniui monitoringą.

Siekiant suderinti SŽNSĮ projektą su Geležinkelių transporto kodeksu, siūloma papildyti šio kodekso 19 straipsnį ir nustatyti, kad geležinkelio keliams ir jų įrenginiams priskiriama papildoma geležinkelių paslaugų įrenginiams priskiriamų geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zona.

Kokių teigiamų rezultatų laukiama po SŽNSĮ projekto įsigaliojimo

Numatomas teigiamas poveikis aplinkai. SŽNSĮ projekte pateikti siūlymai paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų, vandens telkinių pakrantės apsaugos juostų reglamentavimui leis prisidėti prie klimato kaitos pokyčių švelninimo, natūralaus kraštovaizdžio išsaugojimo, sumažins galimybes vykdyti chaotišką urbanistinę plėtrą.

Numatomas teigiamas poveikis verslui. Įtvirtinus atitinkamus SŽNSĮ projektu siūlomus pakeitimus, būtų sumažintas teritorijų, kuriose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, dydis, mažiau varžoma ūkinė veikla, reikėtų mokėti mažiau kompensacijų dėl patiriamų nuostolių. Siūlymus nustatyti naujas apsaugos zonas teikė atitinkamos veiklos, dėl kurios vykdymo reikia nustatyti šias zonas, vykdytojai, suderinę su šias veiklas kuruojančiomis ministerijomis, todėl manytina, kad naujos apsaugos zonos padės racionaliai vykdyti atitinkamas veiklas ir nesukurs verslą apsunkinančių sąlygų.

Poveikis valstybės finansams būtų galimas tik tada, jeigu dėl SŽNSĮ 60 straipsnyje „Specialiosios žemės naudojimo sąlygos kultūros paveldo objektų teritorijose, kultūros paveldo vietovėse ir (ar) jų apsaugos zonose“ siūlomo naujo draudimo dvarų sodybų teritorijas ir jose esančius žemės sklypus padalyti ir (ar) atidalyti į du ar daugiau žemės sklypų būtų kreiptasi dėl nuostolių, patirtų dėl šių naujų specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo (pradėti rengti atitinkami projektai turėtų būti baigiami rengti pagal SŽNSĮ projekto reikalavimus). Šie patirti nuostoliai būtų kompensuojami iš Kultūros ministerijai skirtų asignavimų, vadovaujantis SŽNSĮ 13 straipsnio nuostatomis.

Įgyvendinant SŽNSĮ projektą, numatomas teisinis reguliavimas aiškiau reglamentuos žemės savininkų ar valdytojų ir asmenų, suinteresuotų ūkinės ir (ar) kitokios veiklos, dėl kurios turi būti taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos SŽNSĮ nurodytose teritorijose, vykdymu, veiklą, teigiamai paveiks bendrą ūkio būklę ir (ar) atskiras verslo sritis, turės teigiamą poveikį aplinkai. Galimos numatomo teisinio reguliavimo alternatyvos, nepriėmus SŽNSĮ projekto, – nebus ištaisytos šio aiškinamojo rašto 3 dalyje nurodytos galiojančio teisinio reguliavimo spragos ir kolizijos su galiojančiais įstatymais ir jų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatomos teigiamos teisinio reguliavimo pasekmės aptartos šio aiškinamojo rašto 4 dalyje. Priėmus teikiamų įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Priimti įstatymai įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įgyvendinus SŽNSĮ projekto nuostatas, bus ištaisytos keičiamo įstatymo spragos ir patikslintas specialiųjų žemės naudojimo sąlygų teisinis reguliavimas taps aiškesnis ir nuoseklesnis, todėl sudarys palankesnes sąlygas verslui, ilgalaikiai ir darniai ūkio plėtrai.

Igyvendinus atitinkamas SŽNSĮ projekto nuostatas, kuriose nurodyta, kad nustatomos mažesnio, nei dabar nustatyta, dydžio SŽNSĮ nurodytos teritorijos, sumažės SŽNSĮ įtvirtintų apribojimų taikymo mastas; veiklos, dėl kurios vykdymo turi būti nustatomos šios teritorijos, vykdytojai mokės mažiau kompensacijų. Siūlomas teisinis reguliavimas padės išvengti situacijų, kai nustatomos per didelės apsaugos zonos ir į jas dažnu atveju patenka gretimi žemės sklypai.

Igyvendinus SŽNSĮ projekto nuostatas, kuriomis mažinami galiojančiame teisiniame reguliavime nustatyti ūkinės ir (ar) kitokios veiklos apribojimai, verslo subjektai atitinkamomis sąlygomis galės mažesniu kaip 50 m atstumu nuo pakrantės apsaugos juostos statyti kempingus (SŽNSĮ 99 straipsnis), planuoti veiklą didelės tikimybės potvynių grėsmės teritorijose (SŽNSĮ 104 straipsnis), vykdyti iki SŽNSĮ projekto įsigaliojimo teisėtai pradėtą vykdyti veiklą SŽNSĮ projekte nurodytose pagal SŽNSĮ 141 straipsnio 3 dalį nustatytose požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų dalyse, vykdytą kitą atitinkamą veiklą.

Administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų pokytis nevertinamas, nes SŽNSĮ projektu nenustatomi nauji, keičiami ar naikinami įpareigojimai ūkio subjektams.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymų projektus, nereikės priimti ar keisti kitų įstatymų, taip pat nereikės pripažinti teisės aktų netekusiais galios.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir ES dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymams įgyvendinti naujų teisės aktų priimti nereikės.

Priėmus SŽNSĮ projektą, reikės keisti šiuos teisės aktus:

- Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. D1-546;

- Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. D1-912 „Dėl Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

- Elektros linijų ir instaliacijos įrengimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2011 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. 1-309 „Dėl Elektros linijų ir instaliacijos įrengimo taisyklių patvirtinimo“;

– Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. rugsėjo 8 d. įsakymą Nr. 3-511 „Dėl Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo įgyvendinimo“;

– Vandens tiekimo ir nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros, požeminio vandens vandenviečių, meteorologinių stebėjimų aikštelių, meteorologinių radiolokatorių, vandens matavimo stočių apsaugos zonų planų rengimo (nerengiant teritorijų planavimo dokumento ar žemės valdos projekto) ir tvirtinimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. vasario 10 d. įsakymo Nr. D1-76 „Dėl Vandens tiekimo ir nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros, požeminio vandens vandenviečių, meteorologinių stebėjimų aikštelių, meteorologinių radiolokatorių, vandens matavimo stočių apsaugos zonų planų rengimo (nerengiant teritorijų planavimo dokumento ar žemės valdos projekto) ir tvirtinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

– Pritarimo projektui ar numatomi veiksmai geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonoje, geležinkelio želdinių apsaugos zonoje gavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. 3-190 „Dėl Pritarimo projektui ar numatomi veiksmai geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonoje, geležinkelio želdinių apsaugos zonoje gavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

– Geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonoje, geležinkelio želdinių apsaugos zonoje ir valstybinės reikšmės automobilių kelių juostoje augančių medžių ir krūmų pripažinimo keliančiais pavojų eismo saugai sąlygų ir tvarkos ir saugiam eismui pavojų keliančių geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonoje, geležinkelio želdinių apsaugos zonoje ir valstybinės reikšmės automobilių kelių juostoje augančių medžių ir krūmų genėjimo ir kirtimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 3-507 „Dėl Geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonoje, geležinkelio želdinių apsaugos zonoje ir valstybinės reikšmės automobilių kelių juostoje augančių medžių ir krūmų pripažinimo keliančiais pavojų eismo saugai sąlygų ir tvarkos ir saugiam eismui pavojų keliančių geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonoje, geležinkelio želdinių apsaugos zonoje ir valstybinės reikšmės automobilių kelių juostoje augančių medžių ir krūmų genėjimo ir kirtimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

– Statybos techninio reglamentą STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. D1-848 „Dėl Statybos techninio reglamento STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymų projektams įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės:

– nuostoliai dėl SŽNSĮ projektu siūlomų padidėjusių apribojimų paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostose (ekologinės apsaugos zonose) pagal Saugomų teritorijų įstatymą nekompensuojami;

– jeigu dėl siūlomo SŽNSĮ 60 straipsnio pakeitimo atsiradusių naujai nustatytų specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo būtų kreiptasi dėl patirtų nuostolių, šie nuostoliai būtų kompensuojami iš Kultūros ministerijai skirtų asignavimų vadovaujantis SŽNSĮ 13 straipsnio nuostatomis.

SŽNSĮ projektu siūlomų naujų apsaugos zonų nustatymą (rengiant naujus ar koreguojant esamus dokumentus), įregistravimą, kompensacijų mokėjimą vykdys asmuo, suinteresuotas ūkinės ir (ar) kitokios veiklos, dėl kurios turi būti nustatyta SŽNSĮ nurodyta teritorija, vykdymu.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Nėra

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„saugomos teritorijos“, „specialiosios žemės naudojimo sąlygos“, „požeminio vandens ištekliai“, „cheminės medžiagos“, „sanitarinės apsaugos zona“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.